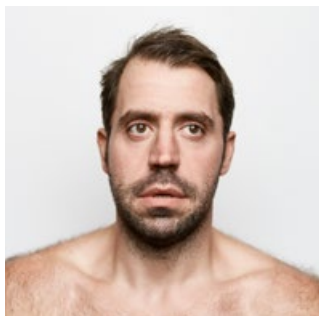

HEDDA GABLER
—AV HENRIK IBSEN

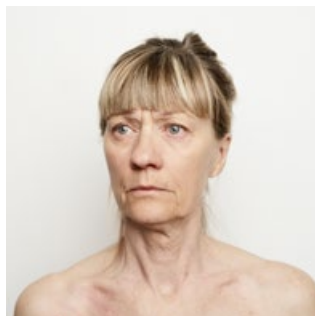
**MALMÖ
STADSTEATER**

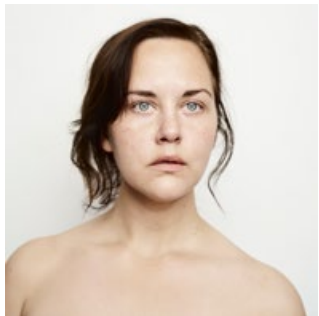
Johannes Wanselow

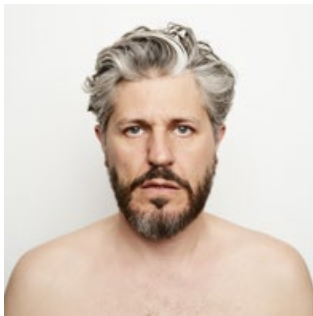
Sandra Stojiljkovic

Kerstin Andersson

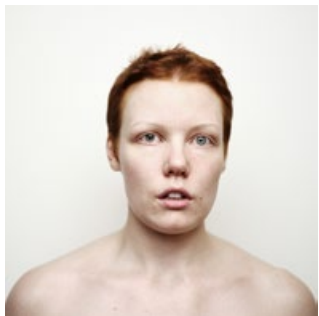
Linn Mildehav

Erik Olsson

Viktor Nyström Sköld

Lydia Ahlsén

PREMIÄR PÅ INTIMAN 29 OKTOBER 2022

FÖRLAG Colombine Teaterförlag
ÖVERSÄTTNING Klas Östergren
BEARBETNING Ragna Wei och Henrietta Hultén

KONSTNÄRLIGT TEAM

REGI Ragna Wei
RUMSLIGT KONCEPT Helga Bumsch och Ragna Wei
SCENOGRAFI Helga Bumsch
KOSTYM Maja Mirkovic
LJUS Ilkka Häikiö
KOREOGRAFI Lidia Vos
MASK Siv Nyholm
DRAMATURG Henrietta Hultén

I ROLLERNA

JÖRGEN TESMAN – Johannes Wanselow
FRU HEDDA TESMAN – Sandra Stojiljkovic
FRÖKEN JULIANE TESMAN – Kerstin Andersson
FRU ELVSTED – Linn Mildehav
DOMARE BRACK – Erik Olsson
EILERT LÖVBORG – Viktor Nyström Sköld
BERTE/ANDRA HEDDA – Lydia Ahlsén (*praktikant från Teaterhögskolan i Malmö*)

OBS!

I föreställningen förekommer det starka ljud, stroboskop-ljus och rökning. Cigarettroken är helt ofarlig och innehåller vattenånga.

HENRIK IBSEN

1828–1906

Denne norrman tillhör världsdramatiken – många menar att han är den störste dramatikern efter Shakespeare. Han spelas alltid någonstans i världen.

Den unge Henrik Ibsen arbetade på en teater i Bergen, närmast som dramaturg även om det begreppet inte fanns då. Den populära dramatiken då var oftast fransk och omsorgsfullt konstruerad, den välgjorda pjäsen, *la pièce bien fait*, var modellen. Dramaturgin bygger på överraskande avslöjanden som alltid planteras i förväg, välbyggd intrig, vändpunkter, tidens, handlingens och rummets enhet.

Ibsen använde den här apparaten men fyllde den med nytt innehåll när han började skriva om sin samtid. Han hade tidigare skrivit historiska dramer som numera sällan spelas liksom *Peer Gynt* och *Brand* som han kallade dramatiska dikter. Men nu utspelas plötsligt hans pjäser i det borgerliga vardagsrummet.

Utan Ibsen hade den västerländska dramatiken nog inte sett ut som den gör. Utan Ibsen ingen Eugene O'Neill, ingen Arthur Miller, ingen Tennessee Williams eller Lars Norén.

Vi kallar den här tiden, 1880-talet, det moderna genombrottet i nordisk litteratur. August Strindberg är det främsta svenska namnet men en rad kvinnliga författare framträder också, Victoria Benedictsson, Anne Charlotte Leffler

och Alfhild Agrell är några välbekanta namn. I Köpenhamn hade kritikern Georg Brandes propagerat för att litteraturen skulle sätta samhällets problem och idéströmningar ”under debatt.” Ibsen lyssnade och skrev sitt första samhällsdrama, *Samhällets stötspelare*, där han visar att dessa stötspelare kan vara ganska ruttna.

Nästa pjäs blev en knallsensation: *Ett dockhem*. Ni vet hur den slutar, den kvinnliga huvudpersonen Nora lämnar man och barn för att söka ”det vidunderliga”. Pjäsen blev så omdiskuterad att värdinnor som hade kalas lät sätta upp en skylt: Här är det förbjudet att diskutera Ett dockhem!

Många av Ibsens tankar är aktuella än idag; när vi talar om att ”hitta sitt eget jag, att förverkliga sig själv” och liknande, är det en ny individualism som försöker hitta sin röst i hans dramatik. Han myntade också begreppet ”livslögn” i pjäsen *Vildanden*. ”Tar ni livslöggen ifrån en genomsnittsmänniska, tar ni samtidigt lyckan ifrån honom”.

Ibsen var kontroversiell, han hade lämnat det lilla trånga Norge och bodde i årtal i Italien. En pjäs som ansågs skandalös var *Gengångare* med sitt tema om en dödlig könssjukdom som ärvs. Pjäsen bygger på handlingens och rummets enhet, allt sker i ett rum inom ett dygn.

Men den här tydligheten i de första samhällsdramerna ersätts så småningom av en djupare tragik som först gjorde den samtida publiken undrande. Vad menade han egentligen? Ett exempel är *Vildanden*, av många ansedd som en av de bästa pjäser som någonsin skrivits. Där kan man också beundra hans användning av symboler. *Vildanden* i titeln kan betyda många saker, *vildanden* som skjuts i pjäsen. Den tekniken har påverkat många senare dramatiker, inte minst Tjechov och hans pjäs *Måsen*.

Hedda Gabler satte myror i huvudet på samtiden och fick negativa recensioner när den hade premiär i München 1891, men det ändrade sig snart och pjäsen gjorde sitt segertåg över världen. Den räknas till de klassiska mästerverken och har tolkats och omtolkats och bearbetats och filmats många gånger.

Pjäsen börjar med att Hedda kommer hem från sin bröllopsresa och strax förstår vi att hon inte är tillfreds i äktenskapet med Jörgen Tesman. När personer från parets förflutna inträder dras Hedda in i en härva av svartsjuka och rivalitet som kommer att förändra allt. Hon sätter igång en kedja av händelser. Men varför handlar hon som hon gör?

Hedda Gabler är en av de stora dramatiska rollerna. Motsägelsefullheten och komplexiteten hos rollen gör att den ofta kallas "den kvinnliga Hamlet". Psykologin och drivkraften hos både Hedda och Hamlet kan läsas på många vis. Det är

öppet för många olika tolkningar och därför kan pjäserna spelas på många olika sätt.

Hedda kan vara en hjältinna som slåss mot det manssamhälle som begränsar henne, en föregångare till feminismen, ett offer för omständigheterna eller en manipulativ ond figur – en av de stora teaterbovarna.

I Ibsens samtid och klassamhälle var även borgerskapets kvinnor ekonomiskt ofria, beroende av sina fäder eller äkta makar. Utbildningar, yrkesarbete och samhällspositioner var förbehållna männen.

Ibsen ville diskutera kvinnans begränsade roll i samhället, och hur positionen som maka och mor kan försvåra, eller omöjliggöra ett konstnärskap, eller en önskan om att förverkliga större livsmål – "det vidunderliga".

Vid sidan av överklasskvinnan Hedda, generalens dotter, som rider i svart sammetskjol och skjuter prick med sin fars pistoler, finns Thea som lever under betydligt knappare omständigheter. Men Thea har hittat orden, tankekraften, och förmågan att formulera en förståelse av världen. Hon kan stå stark i sig själv och sina övertygelser. Kanske har hon större möjligheter till självförverkligande och trots sin relativa underordnade position själv kunna skapa sin framtid.

HENRIETTA HULTÉN,
dramaturg

**”NÄR DE GJORDE SLUT,
FÖRSÖKTE HON SKJUTA
HONOM MED EN PISTOL.”**

**”JAG KVÄVS, JAG STÅR INTE
UT MED ALLT DET HÄR!”**

**”NI ÄR EGENTLIGEN INTE
LYCKLIG – SÅ ÄR DET.”**

**”Å, NU LEKER HON MED
SINA PISTOLER IGEN.”**

SUFFLÖR & PRODUKTIONSASSISTENT

Josefina Johansson

INSPICIENT Kattis Blanking**PRODUCENT** Sara Mortazavi**SCENMÄSTARE** Kalle Magnusson**BITRÄDANDE SCENMÄSTARE** Piotr Kassaraba**LJUSTEKNIKER** Sara Hansson,

Marcus Gustafsson, Olof Holmgren

LJUDTEKNIKER Harald Gagge, Jonathan Flygare**REKVISITÖR** Linda Täck**KOSTYMKOORDINATOR** Mariane Josefsson**SKRÄDDERI** Mariane Josefsson, Anja Svärd, Andrea Stenman, Max Osvald Denizou, Marie Jonsson,

Paola Billberg Johansson

SKRÄDDERI PRAKTIKANT Elin Henriksson Svärd**FÄRGERI** Susanne Nilsson Dahlberg**KOSTYMSERVICE** Gyöngyi Balázs, Jessica Kiaer**FÖRESTÄLLNINGSMASK** Alexandra Gutheim**SCENOGRAFISK PROJEKTLEDARE****& KONSTRUKTÖR** Dan Sörensen**KOORDINATOR SMEDJAN** Niklas Gagner**KOORDINATOR DEKORMÅLERI** Max Kensell**KOORDINATOR SNICKERI** Otto von Der Marwitz**KOORDINATOR TAPETSERI** Ida Enebro**SPECIALEFFEKT** Magnus Nilsson**DEKORATELJÉCHEF** Patrick Becker**MARKNADSKOORDINATOR** Erik Roman**PROGRAMREDAKTÖR** Carin Hebelius**FÖRESTÄLLNINGSFOTOGRAF** Emmalisa Pauly**PORTRÄTTFOTOGRAF** Johan Sundell**PROGRAMLAYOUT** Isabel de Jounge**TRYCK** Exakta Print AB**MARKNADSCHEF** Jenny Bång**CHEFSPRODUCENT** Lisa Ericstam**TEKNISK CHEF** Jerker Pyron**CHEF KOSTYM- OCH MASKAVDELNINGEN**

Paola Billberg Johansson

FÖRESTÄNDARE KOSTYMSERVICE

Gyöngyi Balázs

LJUSANSVARIG Stuart Bailes, Robert Claesson**STÄDLEDARE** Rinna Löfgren**EKONOMICHEF** Anette Zetterlund**CHEFSASSISTENT** Josefin Beischer**TEATERCHEF OCH ANSVARIG UTGIVARE**

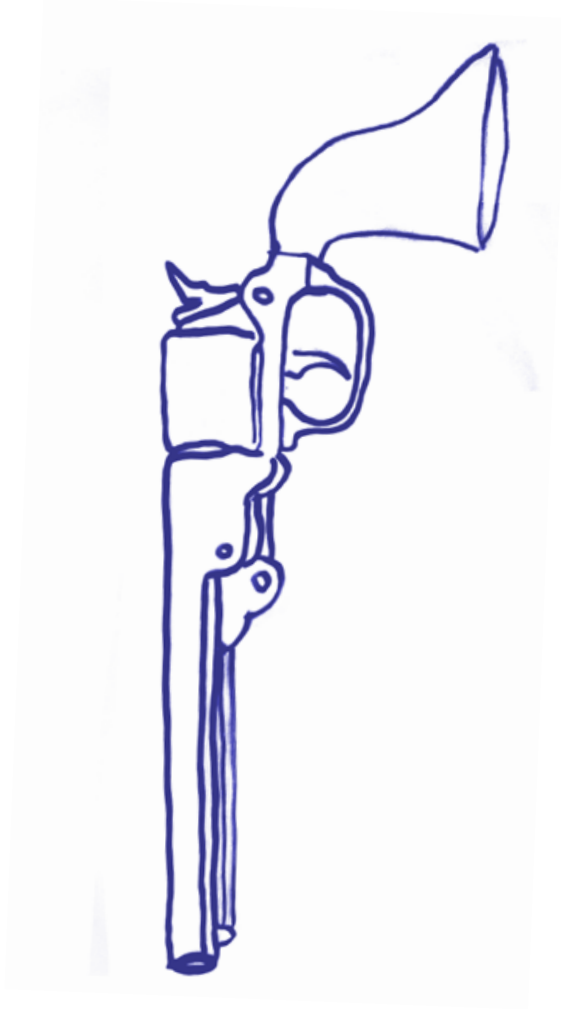
Kitte Wagner

FOTOGRAFERING OCH LJUDUPPTAGNING ÄR
AV UPPHOVSRÄTTSLIGA SKÅL EJ TILLÅTEN.
VAR VÄNLIG STÄNG AV MOBILTELEFONEN.

Malmö Stadsteaters verksamhet finansieras i huvudsak med bidrag från
Malmö Stad och Region Skåne (inkl Staten via kultursamverkansmodellen).

MALMÖSTADSTEATER.SE